

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

KINNITATUD

Varade asekancleri 23.12.2024 otsusega nr 1-24/256

„Siseministri 6. septembri 2023. a käskkirjas nr 1-3/106 „Toetuse andmise tingimused kodanikuühiskonna mõju suurendamiseks ja arengu toetamiseks“ nimetatud toetatavate tegevuste 2025. aasta tegevuskava ja eelarve kinnitamine“

LISA 1

Toetatavate tegevuste tegevuskava perioodil 01.01.-31.12.2025

1. Toetatav tegevus 2.1: Süsteemse kogukonnapõhise laste ja noorte kaasamismudeli arendamine

1.1. Alategevus: Arenguprogrammi välja töötamine ja läbi viimine

1.1.1 Arenguprogrammi välja töötamine

Arenguprogramm töötati välja 2024. aastal ja see viiakse esimest korda läbi aastal 2025. Peale arenguprogrammi esmakordset läbiviimist kutsub elluviija 2025. a taas kokku 2024. aasta alguses moodustatud töögrupi (edaspidi *AP töögrupp*), kes arenguprogrammi välja töötamiseks esialgse mudeli kokku pani. AP töögrupp on kaasatud erinevaid projekti seisukohast olulisi osapooli. AP töögrupis on esindatud kaasamisekspert, maakondlike arenduskeskuste (edaspidi *MAK*) vabauhenduste konsultant, MAK koordinaator, kaardistusekspert, koolitusekspert ja SA Kodanikuühiskonna Sihtkapitali (edaspidi *KÜSK*) esindaja. AP töögrupi juures saavad kaasa rääkida ka nn vabakuulajad, kellele on antud juurdepääs AP töögrupi dokumentidele ja võimalus soovi korral osaleda AP töögrupi tööprotsessis. Vabakuulajate roll on anda tagasisidet AP töögrupi tööle ja esindada noorte huve. Vabakuulajaks olemise võimalus on antud üle-eestilistele noorteorganisatsioonidele ja Siseministeeriumi esindajale. AP töögrupp hindab peale arenguprogrammi esmakordset lõppemist 2024. aastal riigihankega leitud arenguprogrammi läbiviija (Teaduse ja Kultuuri SA Domus Dorpatensis) ettepanekuid, osalejate tagasisidet ja teisi võimalikke sisendeid, mis arenguprogrammi läbides tekkisid. Tagasiside kaudu teeb AP töögrupp muudatuseettepanekuid hanke tehnilisse kirjeldusse, et valmistada ette järgmine, ajakohastatud arenguprogramm, mida läbivad järgmised vabauhenduste nõustamisega tegelevad isikud.

AP töögrupi kaardistuseksperdil on arenguprogrammi lähteülesande koostaja roll. AP töögrupiga koostöös ajakohastab kaardistusekspert juba olemasolevat lähteülesannet esmase läbiviimise järgselt nii teenusepakkuvalt kui ka programmis osalejatelt saadud sisendi ja AP töögrupi arvamuse alusel. Vajadusel viib kaardistusekspert läbi täiendavaid kohtumisi ja arutelusid MAK konsultantide ja maakondliku kodanikuühiskonna nõustamisteenusega seotud isikutega eesmärgiga selgitada välja arenguvajadused nõustamisteenuse kvaliteetseks osutamiseks ja noorte kogukonnapõhiseks kaasamiseks. Riigihanke lähteülesande alusel koostab elluviija riigihanke alusdokumentide tehnilise kirjelduse. Riigihanke eesmärk on sarnaselt 2024. aastal korraldatud hankega maakondlike kodanikuühiskonna konsultantide kompetentside arendamine nõustamisteenuse kvaliteetseks osutamiseks, et edendada laste ja noorte kogukonnapõhist kaasamist. Arenguprogrammi ajakohastatud lähteülesanne valmib 2025. aasta lõpuks ja 2026. aastal kuulutatakse välja hange arenguprogrammi teistkordseks

läbiviimiseks.

Elluviija valmistab ette lähteülesande teenusepakkuja leidmiseks, et korraldada maakondlike arenduskeskuste kodanikuühiskonna konsultantide, KÜSKI esindajate, vabaühenduste esindajate ning KOVI ametnike/spetsialistide ühine õppereis Portugali. Lisaks MAK-konsultantidele tegelevad üle-eestiliselt vabaühenduste nõustamisega Kodanikuühiskonna Sihtkapitali töötajad ja kohaliku omavalitsuse spetsialistid/ametnikud. Õppereisi raames külastatakse kohalikke omavalitsusi, et saada kogemust, kuidas on korraldatud kohalike omavalitsuste (edaspidi KOV) ja vabaühenduste koostöö Portugalis. Valik õppereisi sihtriigi osas tehti koostöös arenguprogrammiga tegeleva AP töögrupiga. Portugalis on head näited KOVide ja vabaühenduste koostöö osas. Õppereisi raames külastatakse lapsi ja noori kaasavaid vabaühendusi ja kohalikke omavalitsusi, kes peavad oluliseks koostööd vabaühendustega. Õppereisil kogutakse sisendit TATi tegevuste 2.1 (Süsteemse kogukonnapõhise laste ja noorte kaasamismudeli arendamine), 2.2.3.1. (Maakondlike koolitus- ja arendustegevuste korraldamine ja läbiviimine), 2.2.3.2. (Noortele suunatud teadlikkust tõstvate kohtumiste ja sündmuste korraldamine) ettevalmistamiseks ja ellu viimiseks. Õppereisi eesmärgiks on luua side Portugali kohalike omavalitsustega ja vabaühendustega, vahetada parimaid praktikaid ja luua kontakte rahvusvahelisel tasandil. Õppereisi jooksul koostab iga osaleja refleksiooni ja teeb peale õppereisi omapoolse ülevaate. Projektijuht koondab kokkuvõtted ja annab ülevaate järeldustest erinevatele huvigruppidele.

1.1.2 Arenguprogrammi läbi viimine

Arenguprogrammi teenusepakkujaks valiti 2024. aastal riigihanke tulemusena Teaduse ja Kultuuri SA Domus Dorpatensis, kes viib läbi tegevused vastavalt töövõtulepingule. Teenusepakkuja viib arenguprogrammi ellu vahemikus 2025. aasta I kuni III kvartal. Arenguprogrammis osalevad maakondade kodanikuühiskonna konsultandid ning maakondliku kodanikuühiskonna nõustamisteenusega seotud isikud KOVIDest ja KÜSK teenistujate hulgast. Arenguprogrammi raames korraldatakse arenguprogrammi läbijatele koolitusi, seminare, kohtumisi.

Arenguprogrammis osaleb 2025. aastal 20 vabaühenduste nõustamisega tegelevat inimest MAK konsultantide, KOV spetsialistide/ametnike ja KÜSK teenistujate hulgast. Arenguprogramm koosneb ühest koolitusprogrammi sissejuhatavast osast, kolmest kahepäevasest koolitusest ja ühest jätkukohtumisest refleksiooni ja analüüsi eesmärgil. Koolitusprogramm on üles ehitatud nii, et osalejad saaksid võimalikult palju õpiväljundeid saavutada läbi praktiliste ja kaasavate täiskasvanukoolituse aktiivõppe meetodite, mis oleksid toetatud ka tugeva teoreetilise baasi poolt ning lähtuks osalejate erinevatest vajadustest (ja varasematest teadmistest-kogemustest). Programmi väljundid lepitakse kokku osalejatega, mis võivad olla erinevatel osalejatel erinevad. Iga kohtumise lõpus on ka refleksiooniring osalejatel saavutatud õpiväljundite enesehindamiseks ja vahepealse enesearengu planeerimiseks. Teenusepakkuja koostab ja viib läbi programmi ja esmakordse läbiviimise järgselt esitab teenusepakkuja kokkuvõtte/analüüsi programmi eesmärgipärasuse ja tulemuslikkuse kohta ning teeb vajadusel esialgsed ettepanekud arenguprogrammi parendamiseks.

1.1.3 Arenguprogrammi hindamine

Arenguprogrammi hindamiseks on kokku kutsutud AP töögrupp, kes 2026. aasta arenguprogrammi riigihanke lähteülesande vormistamisele eelnevalt hindab 2025. aastal läbiviidud arenguprogrammi kokkulepitud hindamismetoodika alusel. Hindamismetoodika töötatakse välja AP töögrupi poolt 2025. aasta esimeses pooles. Hindamismetoodikat kasutatakse arenguprogrammi eesmärgipärasuse ja tulemuslikkuse hindamiseks. Kokkulepitud metoodika järgi hinnatakse ka järgnevate riigihangete alusel korraldatavaid arenguprogrammi

versioone. Lisaks AP töögrupile hindavad arenguprogrammi kõnealuse hindamismetoodika abil ka arenguprogrammi teenusepakkuja ja arenguprogrammi osalejad. Eelkirjeldatud kolme osapoole hindamisest tehakse AP töögrupi kaardistuseksperdi poolt kokkuvõtte. Kokkuvõtte valmib 2025. aasta IV kvartali lõpuks.

Tabel 1. Tegevustega seotud näitajad

Toetatava tegevuse näitaja nimetus ¹	Siht-tase (2024)	Siht-tase (2029)	Alategevuse väljundid ² tegevuskava perioodil	Alategevuste väljundite arv tegevuskava perioodil	Selgitus
Koolitustel osalejate arv	20	60	Koolitustel osalejate arv	20	Maakondlike kodanikuühiskonna konsultantide osaluskordade arv arenguprogrammis.
			Õppereis	1	Kodanikuühiskonna konsultantide ja maakondliku kodanikuühiskonna nõustamisteenusega seotud isikute õppereis Portugali.
			Arenguprogrammi kavand	1	2025. aastal viiakse maakondlike kodanikuühiskonna konsultantide arenguprogramm läbi esimest korda.
			Lähteülesanne	1	AP töögrupp esitab aasta lõpuks arenguprogrammi järgmiseks läbiviimiseks ajakohastatud lähteülesande.
			Hindamismetoodika dokument	1	AP töögrupp esitab arenguprogrammi hindamiseks hindamismetoodika dokumendi.

2. Toetatav tegevus 2.2: Lastega ja noortega tegelevate vabäühenduste kaasamis- ja osalemisuskuste tõstmine.

2.1. Alategevus: Maakondlike koolitus- ja arendustegevuste korraldamine ja läbi viimine

¹ Näitaja nimetus on sätestatud TAT-is.

² Väljundid on alategevuste konkreetsed, mõõdetavad tulemid (nt koolituste arv, koolitatud inimeste arv, analüüs, veebileht jne)

Vabaühenduste laste ja noorte kaasamisoskuste tõstmise kontseptsiooni kokkupanemise teenusepakkujaks valiti 2024. aastal riigihanke tulemusena SA Mõttekoda Praxis, kes viib läbi tegevused vastavalt töövõtulepingule. 2025. aastal alustab teenusepakkuja vabaühenduste kaasamisoskuste tõstmise kontseptsiooni koostamisega. Teenusepakkuja viib läbi maakondlikud kohtumised 2025. II kvartali lõpuks, millele järgneb kogutud materjalide analüüs. Kontseptsioon valmib 2025. aasta III kvartali lõpuks, misjärel kujundatakse tegevused kontseptsiooni elluviimiseks aastatel 2026-2028.

Loodavale kontseptsioonile annab omapoolse tagasiside elluviija moodustatud ekspertide töögrupp (edaspidi *MK töögrupp*), mis võimaldab teenusepakkujal parema kontseptsiooni loomist. MK töögrupp on kaasatud erinevaid projekti seisukohast olulisi osapooli. MK töögrupis on esindatud kaasamiskspert, MAK vabaühenduste konsultant, MAK koordinaator, kaardistusekspert, koolitusekspert ja KÜSKi esindaja. MK töögrupi juures saavad kaasa rääkida ka nn vabakuulajad, kellele on antud juurdepääs MK töögrupi dokumentidele ja võimalus soovi korral osaleda MK töögrupi tööprotsessis. Vabakuulajate roll on anda tagasisidet MK töögrupi tööle ja esindada noorte huve. Vabakuulajaks olemise võimalus on antud üle-eestilistele noorteorganisatsioonidele ja Siseministeeriumi esindajale. Kui teenusepakkuja on kontseptsiooni koostanud, vormistab MK töögrupp lähteülesande, et leida teenusepakkuja vabaühenduste laste ja noorte kaasamisoskuste tõstmise kontseptsiooni esmakordseks läbiviimiseks. 2026. aastal korraldatakse riigihange leidmaks teenusepakkuja, kes eelmainitud tööriista esmakordselt kasutaks, kaasates maakondlikke vabaühendusi.

Vabaühenduste kompetentsi kasvatamise juures on olulisel kohal praktiline kogemus. Kogukonnapraktika programm on selleks üks sobiv võimalus. See programm on avatud kõikidele koolidele ja vabaühendustele, andes noortele nii arusaama kodanikuühiskonnast kui võimaluse mitteformaalsel teel õppida ning panustada ühiskonda. Programm annab õpilasele koostöös vabaühendustega selge arusaama kodanikuühiskonnast, võimaluse laiendada silmaringi, panna oma teadmisi proovile, märgata ja panustada ning muuta meie ühiskonda õiglasemaks ja paremaks. Elluviija näeb kogukonnapraktikat kui ühte võimalikku tööriista vabaühenduste kaasamisoskuste kompetentsi kasvatamise kontseptsioonis, kuna peab oluliseks praktilise kogemuse võimalust. 2025. aasta I kvartalis leitakse kogukonnapraktika mudeli arendamiseks teenusepakkuja ja kaardistatakse kogukonnapraktika mudeli hetkeolukord. II-III kvartalis toimub kogukonnapraktika mudeli arendus üle-eestiliste kohtumistega. IV kvartalis tehakse analüüs kogukonnapraktika mudeli kasutamisest vabaühenduste laste ja noorte kaasamise kompetentsi kasvatamisel ja lepatakse kokku edasised eesmärgid aastaks 2026.

Tabel 2. Tegevustega seotud näitajad

Toetatava tegevuse näitaja nimetus	Siht-tase (2024)	Siht-tase (2029)	Alategevuste väljundid tegevuskava perioodil	Alategevuste väljundite arv tegevuskava perioodil	Selgitus
Koolitus- ja arendustegevuste programm vabaühendustele	0	1	Kontseptsioon	1	Teenusepakkuja esitab elluviijale vabaühenduste kaasamisoskuste arendamise kontseptsiooni,

			Maakondlike vabäühenduste kohtumised ja koolitused	15	Korraldatakse kuni 15 kohtumist vabäühendustega 15 maakonnas.
			Kogukonnapraktika programmi analüüs	1	Koostatakse analüüs kogukonnapraktika programmi kasutamise võimalustest vabäühenduste laste ja noorte kaasamise kompetentsi kasvatamisel.

2.2. Alategevus: Noortele suunatud teadlikkust tõstvate kohtumiste ja sündmuste korraldamine

Jätkatakse noortele suunatud teadlikkust tõstvate kohtumiste ja sündmuste korraldamist. Kaardistatakse 2025. aasta üle-eestiliselt ja maakondlikult noortele korraldatavad kaasamisteemalised sekkumised. Kaardistuse alusel alustatakse tegevus- ja ajakava koostamist noorte kodanikuühiskonna alase teadlikkuse edendamiseks, mis on seostatud teiste üle-eestiliste algatuste plaanidega. Esmase kaardistusega alustatakse 2025. aasta alguses, mil sõlmitakse esmased kokkulepped koostöö osas.

Jätkatakse noortele kohtumiste, sündmuste ja algatuste korraldamist, kuhu kaasatakse noortega tegelevaid organisatsioone, vabakonna esindajaid, ettevõtjaid ja teisi sihtrühma esindajaid. Kohtumiste ja sündmuste eesmärk on tõsta laste ja noorte teadlikkust kodanikuühiskonna olemusest ja seal osalemise võimalustest. Noortele suunatud teadlikkust tõstvate kohtumiste ja sündmuste ettevalmistamise ning korraldamise eesmärgil suheldakse sihtrühmaga. Toimub teavitustegevus noortele kodanikuühiskonna ja kodanikuühiskonnas osalemise kohta. Teavitustegevusteks on nii noorte kaasamisteemaliste sündmuste eel ja järelteavitused kui ka erinevad, üldisemad teavitusmaterjalid, mis annavad infot lastele ja noortele kodanikuühiskonnas osalemise kohta.

Tabel 3. Tegevustega seotud näitajad

Toetatava tegevuse näitaja nimetus	Sihitase (2024)	Sihitase (2029)	Alategevuste väljundid tegevuskava perioodil	Alategevuste väljundite arv tegevuskava perioodil	Selgitus
Sündmused noortele	8	70	Sündmus	31	Korraldatakse ja viiakse läbi kohtumisi, sündmusi ja algatusi, kaasates sihtrühma esindajaid. 2024. aastal toimus noortele 3 sündmust, 2025. aastal planeeritakse noortele korraldada 28 sündmust (kokku sihttasemeks 31)

					sündmust).
			Tegevus- ja ajakava	1	Elluviija koostab tegevus- ja ajakava noorte kodanikuühiskonna alase teadlikkuse edendamiseks.

3. Toetatavate tegevuste mõju strateegia „Eesti 2035“ näitajatesse ning seal sisalduvatesse horisontaalsetesse põhimõtetesse

Eri rahvusest, eri vanuses, erivajadustega inimestele võrdsete võimaluste loomine - Arendus- ja koolitustegevuste ning sündmuste käigus käsitletakse muu hulgas ka võrdse kohtlemise teemasid.

Avalikkusele suunatud teavitustegevustes ning info- ja koolitusmaterjalide väljatöötamisel järgitakse võrdse kohtlemise põhimõtteid ning välditakse eelarvamuslikke sõnumeid ja kuvandeid vähemusrühmade kohta.

Tegevuste otsese sihtrühma hulka kuuluvad ka võrdset kohtlemist edendavad vabaühendused, et edendada nende oskusi kaasata noori oma töösse.

Sooline võrdõiguslikkus - Tegevuste käigus arendatakse maakondlike kodanikuühiskonna konsultantide ja Eesti vabaühenduste teadmisi ja oskusi kaasata oma tegevustesse noori ja lapsi sõltumata nende soost. Koolitusprogrammides käsitletakse muu hulgas ka soolise võrdõiguslikkuse teemasid, et vähendada võimalikke soostereotüüpeid arusaamu vabaühenduste töös. Avalikkusele suunatud teavitustegevustes ning info- ja koolitusmaterjalide väljatöötamisel järgitakse soolise võrdõiguslikkuse põhimõtteid ning välditakse soostereotüüpeid tekste ja kuvandeid. Toetatavate tegevuste raames tehtavatel hindamistel kogutakse ja analüüsitakse andmeid võimalusel ka soo lõikes.

Ligipääsetavus - Avalikkusele suunatud kohtumiste, koolituste ja teiste sündmuste läbiviimisel tagatakse vajaduse korral ligipääsetavus hoonele ja ruumidele ning infole ja kommunikatsioonile nelja peamise puudeliigiga inimestele (nägemis-, kuulmis-, liikumis- ja intellektipuue).

Tegevused panustavad regionaalsesse tasakaalustatud arengusse - Koostöös maakondlike arenduskeskuste kodanikuühiskonna konsultantide ja maakondliku kodanikuühiskonna nõustamisteenusega seotud isikutega kaardistatakse iga maakonna vabaühenduste arenguvajadused ning selle kaardistamise analüüsi kaudu leitakse regionaalsed erinevused Eesti maakondade vahel.

Regionaalsete erinevuste vähendamiseks viiakse läbi koolitus- ja arendustegevusi, mille sihtrühmaks on kõigi maakondade kodanikuühiskonna konsultandid ja vabaühendused. Koolitus- ja arendustegevuste planeerimisel arvestatakse konkreetse piirkonna arenguvajadustega.

Tegevused panustavad KOVide haldus- ja arendusvõimekusse - tegevuste raames arendatakse nii maakondlike kodanikuühiskonna konsultantide kui ka kohalike omavalitsuste esindajate (näiteks noorsootöötajad, kogukonna koordinaatorid, heaolu ja/või turvalisuse koordinaatorid) teadmisi ja oskusi kaasata noori vabaühenduste tegevustesse. Selleks viiakse läbi ettevalmistavas etapis läbi ümarlaudu maakondades ja kohalikes omavalitsustes, et kaardistada vabaühenduste võimekus oma tegevustesse lapsi ja noori kaasata.